

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АВТОСЛЮСАРІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО – ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

К.М.Горбунова, кандидат педагогічних наук, доцент

О.В.Рябоконт, магістр

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглядаються результати педагогічного експерименту щодо формування ділової активності у учнів професійно–технічних навчальних закладів. Найбільш ефективні методи формування ділової активності–ігрові методи навчання. Наводяться приклади використання ділових ігор при проведенні уроків теоретичного і виробничого навчання.

Сучасна соціально–економічна ситуація висуває нові вимоги до підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів. Особлива увага надається питанням створення умов для розвитку ділових якостей учнів.

Тому сьогодні дуже гостро постає проблема створення ефективної системи підготовки кваліфікованих робітників, в якій знайдуть відображення досягнення різних наук, що пов'язані з удосконаленням професійної освіти. Державна програма «Освіта» пропонує адаптувати англійську модель розвитку ділової активності під умови українського освітнього простору.

На основі теоретичного аналізу проблеми навчання ділової активності була розроблена експериментальна модель. Вона включала в себе удосконалення методів підготовки учнів щодо ділової активності. В ході вивчення таких дисциплін, як “Основи галузевої економіки”, “Система ТО та ремонту машин”, були введені елементи ділової гри, які на наш погляд, сприяють підвищенню рівня ділової активності.

Звертається увага на те, що для вікової категорії 14 років характерні зміни у виборі професії. Наші уроки – ігри дають можливість спробувати себе на різних посадах, а інколи - на спеціалізаціях.

Досвід показав, що уроки-ігри ефективні насамперед тому, що до гри залучається вся група учнів без виключення і характерно те, що активність учнів в грі поступово зростає.

Особливою цінністю в період проведення таких ігор є те, що учням професійно-технічних навчальних закладів відкриваються широкі можливості для фантазії, пошуку та нестандартного підходу до питань. Саме в період проведення гри розкриваються ділові якості учнів. Але це тільки в тому випадку, якщо педагог буде дотримуватися основних положень методики проведення навчальних ділових ігор.

Вміння критично оцінювати ситуацію, знаходити позитивні і негативні сторони, аналізувати умови, що забезпечили б успіх в переговорах,

вміння висловлювати свої думки - це важливі якості особистості з боку ділової активності. Проаналізувавши результати тестування, яке було проведено серед учнів професійно-технічних навчальних закладів Миколаївської області, можна зробити висновок, що ці риси сформовані у учнів професійно-технічних навчальних закладів на недостатньому рівні.

Ігрові методи навчання сприяють формуванню навичок роботи в колективі, дають змогу виховати толерантність та можливість вести переговори.

Звернення до ділової гри пояснюється тим, що колективна діяльність є важливим фактором розвитку індивідуальних здібностей, оскільки вона передбачає активну участь кожного учня у пошуку, відборі, плануванні і т. д. Метою товариської турботи, вважав І. П. Іванов, [4, с.164] є розкриття і розвиток творчих сил людини у конкретних справах і вчинках на загальну радість і користь.

Експериментальною програмою передбачалося формування знань умінь і навичок шляхом оптимального використання можливостей ряду дисциплін, які включено в навчальний план.

Експеримент з розвитку ділової активності учнів професійно технічних навчальних закладів проводився на базі філіалу Надбузького ліцею який знаходиться у Миколаївському районі у другому відділенні селища Воскресенськ.

Експеримент проводився з метою удосконалення формування ділової активності і адаптації її під професію слюсар з ремонту автомобілів.

Для проведення експерименту були вибрані три уроки з різних дисциплін «Основи галузевої економіки» за темою: «Основи підприємництва» на прикладі станції технічного обслуговування, «Система технічного обслуговування машин» тема «Ремонтні підприємства і технічний процес» і один урок з виробничого навчання на тему: «Згинання та випрямлення металу - як справа, яка може приносити прибуток». Усі ці уроки були спрямовані на розвиток ділової активності. Для того, щоб визначити їх ефективність, було проведено тестування до проведення уроків, а також після проведення, а потім були проаналізовані результати.

При проведенні першого тестування та спостереженні за учнями нами визначалися деяка нерішучість і невизначеність при відповідях на питання тесту, спостерігалася деяка невпевненість, крім того, що вони не зрозуміли питання, вони не перепитали і зробили зовсім не те, що від них вимагалось. Наприклад, в питаннях, коли від учнів потребувалося обрати одну відповідь - вони обирали декілька і, таким чином, питання зараховувалося як неправильна відповідь. Слід відзначити два учня (6 %), у яких риси ділової активності розвинуті краще, ніж у інших. Це було помітно по тому, що вони не вагаючись перепитували незрозумілі для них питання, і підхід до тесту у них був не такий, як у інших учнів. Вони одразу розібра-

лись з поняттям ділової активності і, з точки зору ділової активності, відповіли на 95 % питань правильно.

На першому уроці, який проводився з дисципліни «Основи галузевої економіки» на тему: “Основи підприємництва на прикладі станції технічного сервісу”, одразу було помітно, що учні були здивовані тим, як проводився урок, насамперед тому, що це більше гра, ніж урок, і на ньому не потрібно вести конспект, ніхто не опитує як на звичайних уроках і це надало розкутості у поведінці і добре сказалося на уроці, допомогло з’ясувати ділові якості учнів.

Нами був розроблений урок, за умовами якого група розбивалася на три підгрупи, які відповідали кожен за свої питання. Урок розроблений на прикладі станції технічного обслуговування, і ми хотіли навчити учнів тим якостям, які потрібні для відкриття власного СТО. Ми обмежили учнів у грошах і тому основну частину коштів вони повинні були знайти самі.

Кожна група відповідала:

- 1-група - за обладнання та споруду;
- 2-група - за документальну частину;
- 3-група - за рекламу майбутнього СТО.

Найскладнішим виявився розподіл на групи, так як ми не дуже добре були знайомі з аудиторією, а кожен з пунктів не відповідає тим знанням, які надаються у ПТНЗ. Але ясно було одне, що ті два учня, які були намічені нами на тестуванні повинні бути у різних групах, щоб вирівняти шанси, і урок-гра не зайшов у глухий кут. Іншим учням ми дозволили розділитися самостійно.

На початку гри було помітно, що учні не можуть зрозуміти, що від них вимагають. Спочатку була дуже напружена ситуація в групі і учні немов чекали, що їх будуть опитувати, але потім ситуація в аудиторії стала більш спокійною, і учні почали працювати. Треба відмітити, що активно працювали практично усі учні.

На цьому уроці було дуже помітно, що в учнів не вистачало знань з юриспруденції, рекламного бізнесу та з банківської справи, і це дуже ускладнило роботу педагога. Постійно доводилося підказувати, наводити на вірну відповідь. Можна сказати, що цей урок був найскладнішим з трьох уроків, які ми провели.

Другим ми проводили урок-гру з дисципліни «Система технічного обслуговування машин» тема: “Ремонтні підприємства і технічний сервіс”.

Суть гри полягала у тому, що потрібно було, щоб учні представили себе працівниками СТО, які отримують зарплатню залежно від кількості виконаної роботи. Учням потрібно було зробити ТО автомобілів КАМАЗ. Головним завданням було знайти технологію і добрати інструменти, які дозволять заощадити енергію і час.

Цей урок з самого початку відрізнявся від першого тим, що період адаптації пройшов практично за перші 5 хвилин уроку. Також було поміт-

но, що учні значно краще орієнтуються в темі технологій ТО, бо лише ми висловили задачу - одразу пішли пропозиції.

Третій урок, який ми провели, був з практичного навчання на тему: “Згинання та випрямлення металу – як справа, яка може приносити прибуток”.

Кожен учень має інструмент і заготовки металу, на яких він вчиться працювати. Кожен учень представляє, що він працює на СТО і йому на ремонт приганяють розбите авто, у кожного з них може бути своє завдання ремонту і рівень складності залежно від рівня підготовки учня.

Учні повинні самі вибрати вид інструменту і матеріалів якими вони будуть працювати. Завдання полягає у тому, щоб добирати такий інструмент, який дозволить зекономити енергетичні затрати, затрати часу та затрати на матеріали.

Найскладніше було переконати учнів у тому, що ця жерстянка, яку вони отримали, це якась деталь з розбитого авто. Також проблема була з тим, що учні не орієнтуються в сучасних матеріалах і не вистачає сучасного обладнання для навчання.

В ході експерименту, для того щоб визначити ефективність уроків_ігор ми проводили тестування до проведення уроків і після. Тестування показало, що учні почали краще орієнтуватися в питаннях ділової активності, стали більш розкутими і перестали боятися висловлювати свою думку. Про це свідчить рівень ділової активності на початку експерименту:

- високий рівень ділової активності – 6 % учнів;
- середній рівень ділової активності – 33 % учнів;
- низький рівень ділової активності – 61 % учнів.

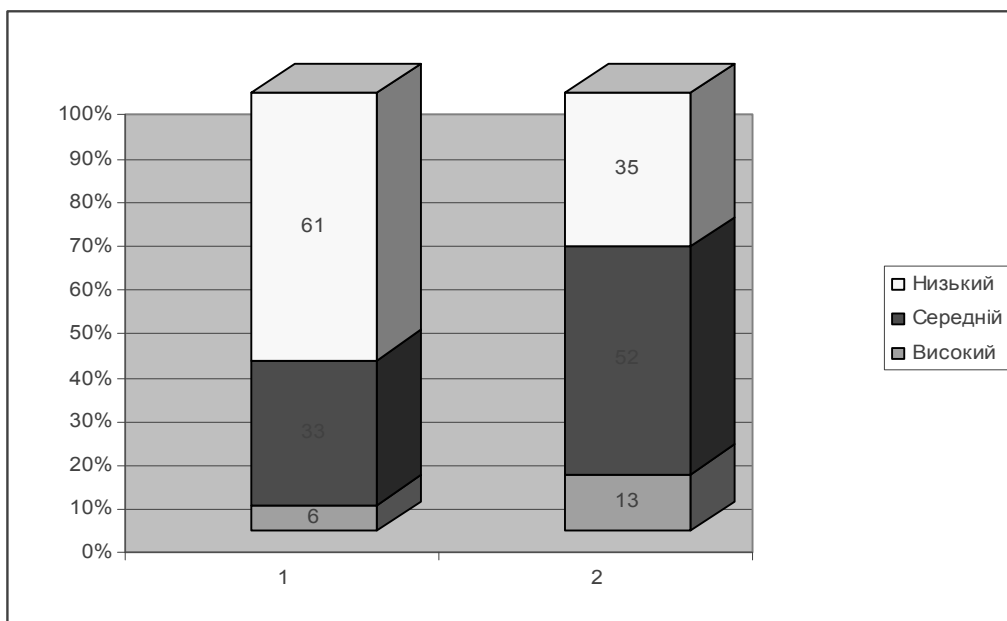
Після впровадження в навчальний процес елементів ділової гри рівень ділової активності учнів в експериментальній групі виріс і став дорівнювати:

- високий рівень ділової активності – 13 % учнів;
- середній рівень ділової активності – 52 % учнів;
- низький рівень ділової активності – 35 % учнів.

Динаміку росту ділової активності учнів професійно-технічних навчальних закладів до і після експерименту представлено на діаграмі.

Аналізуючи результати досліджень, можна зробити висновки:

- професійно-технічні навчальні заклади приділяють недостатньо уваги формуванню ділової активності у учнів;
- інженерно-педагогічні працівники професійно-технічних навчальних закладів не мають достатньої професійно-педагогічної підготовки для того, щоб впроваджувати в навчально-виховний процес інтерактивні і активні методи навчання, що сприяють формуванню ділової активності.

**Діаграма. Динаміка зміни ділової активності учнів ПТНЗ до і після педагогічного експерименту:
1 – до експерименту; 2 – після експерименту**

ЛІТЕРАТУРА

1. Журнал "Професійна освіта". Спецвипуск -2004-50 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К: Либідь, 1997 – 374 с.
3. Державна національна програма «Освіта» - К., 1994.
4. Ділова активність у системі професійної освіти. – Центр з професійної освіти Республіка Словенія, м. Любляна, 1998. – 287 с.